

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра політології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор

з науково-педагогічної роботи

Майя НІКОЛАЄВА

2022_р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПОЛІТИЧНА ЕТИКА ТА ПОЛІТИЧНА ЕСТЕТИКА

Рівень вищої освіти: *Перший (бакалаврський)*

Галузь знань: *05 Соціальні та поведінкові науки*

Спеціальність: *052 – Політологія*

Освітньо-професійна програма: Політологія

ОНУ
2022-2023 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Політична етика та політична естетика». – Одеса: ОНУ, 2022. – 20 с.

Розробники:

Хорошилов О.Ю., доцент кафедри політології ОНУ ім.І.І. Мечникова

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політології

Протокол № 1 від. “29” 08 2022р.

Завідувач кафедри _____ (Василь ПОПКОВ)

Погоджено із гарантом ОПП _____ (Марія МІЛОВА)

Погоджено із гарантом ОПП _____

_____ (_____)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету МВПС

Протокол № 1 від. “30” 08 2022 р.

Голова НМК _____ (Олег ХОРОШИЛОВ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри політології

Протокол № 1 від. “28” серпня 2023 р.

Завідувач кафедри _____

(В. Попков)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри політології

Протокол № _____ від. “_____” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____

(_____)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 4 годин – 120 залікових модулів – 1 змістових модулів – 2	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки Спеціальність 052 Політологія Рівень вищої освіти: <i>Перший (бакалаврський)</i>	Нормативна (обов'язкова освітня компонента)	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		2-й	3-й
		<i>Семестр</i>	
		4-й	5-й
		<i>Лекції</i>	
		24 год.	12 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		24 год.	0 год.
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		72 год.	108 год.
		Форма підсумкового контролю: <i>залік</i>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу полягає у всебічному досягненні здобувачами вищої освіти теоретичних засад політичної деонтології та аксіології. Окремим аспектом підготовки в межах курсу є технологічний — ознайомлення майбутніх фахівців в сфері політичної науки зі світовою практикою використання окремих різновидів мистецтва в якості м'яких та розумних технологій впливу на підвладних.

Завдання курсу полягає у фаховій підготовці здобувачів, здатних до ефективної діяльності в сфері політичної аналітики та практики із використанням набутих знань та навичок.

У результаті вивчення даного курсу здобувач повинен

уміти формулювати завдання політичної деонтології з урахуванням інтересів вітчизняного політичного товариства; *уміти* створювати дійові системи комунікації з різнорівневими акторами політичного життя, *розуміти* етику ділового спілкування з представниками країн різних культур;

Компетентності, що набуваються під час вивчення курсу:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки. .

Загальні компетентності (ЗК): **ЗК 01.** Знання предметної області та розуміння професійної діяльності; **ЗК 03.** Здатність бути критичним і самокритичним; **ЗК 06.** Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; **ЗК 07.** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу

і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

Спеціальні компетенції (СК): **СК 01.** Здатність використовувати категорійно–понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки; **СК 04.** Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності; **СК 05.** Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування; **СК 07.** Здатність застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.

Програмовими результатами навчання за дисципліною є:

РН 01. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності; **РН 04.** Мати навички професійної комунікації; **РН 06.** Знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності; **РН07.** Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення; **РН 08.** Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично- дослідницький апарат сучасної політичної науки; **РН 10.** Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах; **РН11.** Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності; **РН12.** Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування; **РН15.** Конструювати дизайн, розробляти програму та

виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Політична етика

Тема 1. Політична етика: предмет, функції, структура

Місце політичної етики в системі гуманітарних наук: пострадянський та західноєвропейський підходи. Провідні науково-дослідні центри проблематики політичної етики. Предмет та завдання політичної етики. Основні наукові поняття. Структура політичної етики та її прикладне значення.

Тема 2. Мораль і політика: проблеми взаємозв'язку (презентація)

Причини конфлікту політики та моралі як систем соціо-нормативної адаптації та регулювання поведінки індивідів. Проблема співвідношення моралі та політики: концептуальні підходи. Шляхи та засоби гармонізації моралі та політики, як систем соціальної орієнтації та мотивації особи. Перспективи «менеджеріальної революції» у розв'язанні конфлікту моралі та політики.

Тема 3. Політична етика громадянського суспільства

Виникнення, еволюція та сучасний стан етики громадянського суспільства. Основні принципи етики сучасного громадянського суспільства. Соціальний капітал як породження етики громадянського суспільства: політичне значення. Вирішення конфліктів в межах етики громадянського суспільства: основні вимоги та процедури.

Тема 4. Проблеми етичної легітимації влади

Політика як різновид соціальної онтології. Етична легітимація політичного режиму: еволюція, спадковість, сучасний стан. Феномен «постполітики» та моральні девіації в ньому. Етичний вимір легітимності політичного лідерства: від традиціоналістських інтерпретацій до постмодерну.

Тема 5. Етичні проблеми діяльності політичних інститутів

Етичні функції політичних інститутів: основні теоретичні постулати концепцій Б.Сутора та М.Олсона. Проблема «морального кодексу» вітчизняної влади: правові особливості функціонування Президента України (етико-професійний аспект); Етична інфраструктура діяльності народних депутатів України; Етико-професійні детермінанти діяльності державних службовців України.

Тема 6. Моральні цінності в політиці

Цінності в політиці: поняття, форми існування, функціональне розмежування правових норм та політичних цінностей. Функції систем політичних цінностей. Моральні цінності (правда, справедливість, свобода, толерантність тощо): визначення змісту та особливостей практичного прояву.

Тема 7. Моральний потенціал та відповідальність соціальної спільноти в політиці. Етика міжнаціональних відносин

Універсальний (К. О. Апел, Ю. Хабермас) та комунітарний (Е. Макінтайр, М. Вользер, М. Сенден) підходи до тлумачення моралі як чинника соціальної комунікації та взаємодії. Сутність культурного релятивізму та його потенціал для реальної політики сучасності. Проблеми співвідношення національної відповідальності, національної провини та національних інтересів: теорія та практика.

Тема 8. Проблеми етики ненасильства в політиці

Етичні проблеми легітимації насильства в політиці: апологія насильства (Ф. Ніцше, Ж. Сорель), м'яке заперечення насильства (Д.Д'юї, М. Фуко). Ненасильство як моральна категорія та політична технологія: концепції та діяльність М.Ганді, М.-Л.Кінга, Н.Мандели. Ненасильство як технологія політичної боротьби: концепція Дж.Шарпа.

Змістовий модуль 2. Політична естетика

Тема 9. Предмет та сутність політичної естетики

Статус політичної естетики та її основні завдання. Політична естетика як різновид «м'яких» та «розумних» технологій. Проблемне поле політичної естетики як наукової дисципліни.

Методи політичної естетики: міждисциплінарність та інноваційність. Використання «некласичних» джерел та засобів отримання інформації.

Функції політичної естетики: інструментальна, методологічна, комунікативна, контрольна, адаптивна тощо.

Тема 10. Архітектура та містобудування як простір та засіб політики (презентація)

Соціально-політичне значення архітектури та містобудування. Містобудування як засіб політики. Міські простори як арена політичної дії та політичної взаємодії. Функціональне навантаження архітектури в просторі політики.

Архітектура та містобудування як джерело наукової інформації для політичного аналітика. Місто як простір «екології людини» та арена місцевої демократії.

Тема 11. Образотворче мистецтво (живопис та скульптура) як інструмент політики (презентація)

Образотворче мистецтво як засіб офіційної політики: різноманіття жанрів та функцій. Образотворче мистецтво як засіб опозиційної політичної діяльності: світовий досвід.

Тема 12. Музика в арсеналі засобів політичного впливу на людину та суспільство (презентація)

Музика в системі засобів політичного впливу: естетичні та психо-емоційні аспекти. Музичний супровід політичних практик: ретроспектива та сучасна практика (світовий та український контексти).

Тема 13. Література в духовному просторі політики

Художня література як засіб та джерело пізнання політичних явищ, процесів, феноменів. Жанр утопії та антиутопії як різновид суспільно-політичної рефлексії. Явище «оруелізму» та його сучасна оцінка.

Художня література як засіб легітимації політичного режиму: критичний аналіз радянської практики.

Тема 14. Театр, кінематограф та телебачення в системі засобів сучасної політики (презентація)

Театр як простір, засіб та актор суспільної комунікації. Концепція Гі Дебора. Політичне значення кіномистецтва. Телебачення в сучасних

суспільних процесах. Феномен медіатизації політики та його критичний аналіз.

Тема 15. Естетичні засоби конструювання історичної пам'яті.

Історична пам'ять як соціальний феномен, теоретичний конструкт та складова культурної політики. Концепції історичної пам'яті в соціології (М. Хальбвакс, Ж. Тощенко), філософії (М. Фуко), історії (О. Міллер, Н. Яковенко), політології (Й. Розен, Ю. Шаповал) тощо.

Інструментарій естетики як знаряддя політики конструкції/реконструкції/деконструкції історичної пам'яті: європейський досвід, українські реалії.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. «Політична етика»												
Тема 1. Політична етика: предмет, функції, структура	8	2	0	0	0	6		1	0	0	0	7
Тема 2. Мораль і політика: проблеми взаємозв'язку	10	2	2	0	0	6		1	0	0	0	7
Тема 3. Політична етика громадянського суспільства	8	2	2	0	0	4		1	0	0	0	7
Тема 4. Проблеми етичної легітимації влади	8	2	2	0	0	4		1	0	0	0	7
Тема 5. Етичні проблеми діяльності політичних інститутів	8	2	2	0	0	4		1	0	0	0	7
Тема 6. Моральні цінності в політиці	8	2	2	0	0	4		1	0	0	0	7
Тема 7. Моральний потенціал та відповідальність соціальної спільноти в політиці. Етика міжнародних відносин	6	2	2	0	0	2		1	0	0	0	7
Тема 8. Проблеми етики ненасильства в політиці	7	1	2	0	0	4		1	0	0	0	7
Разом за змістовним модулем 1	63	15	14	0	0	34	64	8	0	0	0	56
Змістовий модуль 2. «Політична естетика»												
Тема 9. Предмет та сутність політичної естетики	5	1	0	0	0	4	8	1	0	0	0	7
Тема 10. Архітектура та містобудування як простір та засіб політики	14	2	2	0	0	10	8	1	0	0	0	7
Тема 11. Образотворче	6	2	2	0	0	2	8	1	0	0	0	7

мистецтво (живопис та скульптура) як інструмент політики												
Тема 12 Музика в арсеналі засобів політичного впливу на людину та суспільство	6	2	2	0	0	2	8	1	0	0	0	7
Тема 13 Література в духовному просторі політики	8	2	2	0	0	4	8	0	0	0	0	8
Тема 14 Театр, кінематограф та телебачення в системі засобів сучасної політики/ Підсумкове заняття	10	0	2	0	0	8	8	0	0	0	0	8
Тема 15 Естетичні засоби конструювання історичної пам'яті	8	0	0	0	0	8	8	0	0	0	0	8
Разом за змістовим модулем 2	57	9	10	0	0	38	56	4	0	0	0	52
<i>Усього годин</i>	120	24	24	0	0	72	120	12	0	0	0	108

4. **Теми семінарських занять: не передбачено планом**

5. Теми практичних занять:

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Політична етика.		
1	Мораль і політика: проблеми взаємозв'язку (Виявлення причин конфліктності моралі та політики, з'ясування основних підходів до проблеми конфлікту моралі та політики, аналіз засобів подолання конфлікту моралі та політики в політичній та адміністративній практиці різних країн сучасного світу)	2
2	Політична етика громадянського суспільства (Аналіз основних етапів та джерел формування етики сучасного громадянського суспільства. Вивчення основних наукових теорій щодо сутності та політичної ролі соціального капіталу. Виявлення основних процедур вирішення конфліктів в межах етики громадянського суспільства)	2
3	Проблеми етичної легітимації влади (Вивчення основних наукових підходів щодо практики використання етичних ресурсів у легітимаційних практиках різних політичних режимів. Аналіз української практики формування етики професійних суб'єктів політики)	2
4	Етичні проблеми діяльності політичних інститутів (Знайомство з основними постулатами теорій Б.Сутора та М.Олсона, аналіз етичної	2

	<i>інфраструктури влади в зарубіжних країнах та в Україні: комітети з парламентської етики, пристави, кодекси професійної поведінки тощо)</i>	
5	Моральні цінності в політиці (Вивчення основних наукових підходів щодо ролі цінностей в політиці. Здійснення критичного аналізу функціонування систем цінностей в сучасних політичних процесах)	2
6	Моральний потенціал та відповідальність соціальної спільноти в політиці. Етика міжнаціональних відносин (Вивчення теорій комунітаристів та універсалістів щодо проблем етики міжнаціональних відносин. Аналіз таких понять, як: національні інтереси, національна безпека, національна відповідальність, національна провина)	2
7	Проблеми етики ненасильства в політиці (Аналіз основних теоретичних постулатів прихильників етики ненасильства в політиці та апологетів етики насильства)	2
Змістовий модуль 2. Політична естетика		
8	Архітектура та містобудування як простір та засіб політики (аналіз основних наукових концепцій щодо функціонального навантаження архітектури та містобудування у життєдіяльності соціумів. Інтерпретація архітектури як різновиду політичного тексту та засобу політичної комунікації)	2
9	Образотворче мистецтво (живопис та скульптура) як інструмент політики (Виявлення управлінського та мобілізаційного потенціалу витворів образотворчого мистецтва. Практика різних політичних режимів)	2
10	Музика в арсеналі засобів політичного впливу на людину та суспільство (Виявлення маніпулятивного та мобілізаційного потенціалу музичних творів. Практика використання музики як супроводу різних політичних режимів)	2
11	Література в духовному просторі політики (Виявлення потенціалу творів художньої літератури як засобів легітимації політичних режимів та політичної мобілізації громадян. Світова практика)	2
12	Театр, кінематограф та телебачення в системі засобів сучасної політики (Виявлення маніпулятивного та мобілізаційного потенціалу театрального та кіномистецтва. Практика використання телебачення в умовах різних політичних режимів)	2
Всього годин		24

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Політична етика: предмет, функції, структура[1]	6
2	Мораль і політика: проблеми взаємозв'язку[1] [2]	6
3	Політична етика громадянського суспільства[1] [2]	4
4	Проблеми етичної легітимації влади[1] [2]	4
5	Етичні проблеми діяльності політичних інститутів[1] [2]	4
6	Моральні цінності в політиці[1] [2]	4

7	Моральний потенціал та відповідальність соціальної спільноти в політиці. Етика міжнародних відносин[1]	2
8	Проблеми етики ненасильства в політиці[1] [2]	4
9	Предмет та сутність політичної естетики[1]	4
10	Архітектура та містобудування як простір та засіб політики[1] [3] – Здійснити аналіз архітектури м. Одеси як політичного тексту (за вибором – рідного міста здобувача вищої освіти) скрізь призму концепції Дженкса	10
11	Образотворче мистецтво (живопис та скульптура) як інструмент політики[1] [2]	2
12	Музика в арсеналі засобів політичного впливу на людину та суспільство[1]	2
13	Література в духовному просторі політики[1]	4
14	Театр, кінематограф та телебачення в системі засобів сучасної політики[1]	8
15	Естетичні засоби конструювання історичної пам'яті[1] [2]	8
ВСЬОГО		72

До самостійної роботи відноситься:

- [1] – підготовка до лекцій, практичних, семінарських, лабораторних занять;
[2] – написання рефератів, есе; [3] – індивідуальне навчально-дослідне завдання

8. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

1. Здійснити аналіз архітектури м. Одеси як політичного тексту (за вибором – рідного міста здобувача вищої освіти) скрізь призму концепції Дженкса.
2. Розробити нормативний стандарт поведінки (Кодекс доброчесності) політичних акторів (або державних службовців).

9. Методи навчання

Основні методи навчання представлені: аналізом основних концепцій сучасної політичної науки, здійснюваним під час лекційних занять, застосуванням порівняльного методу в практиці етичного нормування діяльності суб'єктів політики, критичного контент-аналізу в аналізі змісту кодексів професійної діяльності акторів різних гілок влади тощо.

Для розв'язання учбово-професійних завдань навчальної дисципліни застосовано комплексний підхід до діяльності у процесі навчання. Використовуються класичні дидактичні методи: *Словесні*: лекції (проблемні, лекції-візуалізації), розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, обговорення

проблемних ситуацій. *Наочні*: ілюстрація за допомогою мультимедійних презентацій.

10.Форми контролю і методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Застосовано два види контролю: поточний та підсумковий контроль.

Методи поточного контролю: усне опитування, оцінювання реферативних доповідей.

Підсумковий контроль - **залік**

Критерії оцінювання результатів навчання:

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
Відмінно	здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом на підставі наданої викладачем літератури; вільно та аргументовано викладає вивчений матеріал під час усних виступів та письмових відповідей; повністю розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому додаткову літературу; висловлює свої думки, робить висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки. Здобувач проявляє креативний підхід до виконання індивідуальних завдань та самостійної роботи; проводить аналіз та порівняння вивченого матеріалу.	творчо розкриває сутність практичних питань під час семінарського заняття, використовуючи додаткову літературу; використовує теоретичні знання при виконання індивідуальної та самостійної роботи; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.
Добре	добре володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; вільно використовує категоріальний апарат дисципліни; при представленні деяких питань не вистачає аргументації відповіді та застосування додаткової, самостійно вивченої інформації; допускаються при цьому окремі дрібні неточності.	правильно відповів на більшість запитань від викладача; виконав всі індивідуальні та самостійні завдання, але не достатньо повно їх розкрив та не використав додаткову літературу.

Задовільно	володіє навчальним матеріалом та категоріальним апаратом на початковому рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час відповідей та не надає аргументації щодо них.	має елементарні навички виконання завдання; правильно відповідає на половину запитань; виконав на достатньо примітивному рівні індивідуальні та самостійні завдання.
Незадовільно з можливістю повторного складання	здобувач володіє навчальним матеріалом на початковому рівні; не володіє категоріальним апаратом; не може надати чітких відповідей та робити висновки.	не виконав індивідуального та самостійних завдань, але може дати відповідь на декілька питань для підсумкового контролю.
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не володіє категоріальним апаратом та навчальним матеріалом	не виконав індивідуальне та самостійні завдання та не може дати відповідь на жодне питання з підсумкового контролю

11. Питання для підсумкового контролю (підсумкового заняття)

1. Моральні цінності в політиці: поняття та основні функції
2. Правда та брехня в політиці: ціннісний та практичний виміри проблеми співвідношення
3. Чи є межа у толерантності в політиці?
4. Ціннісні основи політичної свободи: колективний та індивідуальний виміри.
5. Мораль та суспільно-політична диференціація суспільства: єдність приписів чи багатоманіття лояльностей?
6. Універсалізм та комунітаризм: теоретико-світоглядні суперечності
7. Чи є патріотизм моральною чеснотою: за та проти
8. Проблема групового егоїзму в політиці та шляхи її вирішення.
9. М.Вебер про легітимність політичного насильства
10. М.Ганді, М.-Л.Кінг, Н.Манделла про ненасильницький супротив злу в політиці.
11. Ненасильство в політиці: еволюція теорії та практики
12. Етика ненасильства як нова парадигма політики: міф чи реальність?
13. Мистецтво плакату як засіб політичної мобілізації та пропаганди.
14. Монументальна та камерна скульптура як засіб легітимації правлячого режиму
15. Графіті як різновид опозиційної діяльності та громадського супротиву владі.

16. Образотворче мистецтво як різновид політичного тексту (комунікативна функція).
17. Театр як засіб політичної соціалізації;
18. Кінематограф та телебачення як засіб агітації та пропаганди
19. Кінематограф як засіб конструювання/реконструкції історичної пам'яті
20. Телебачення в арсеналі засобів політичного управління суспільством.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточний контроль												
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль №2						100
T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T10	T11	T12	T13	T14	
10	10	5	10	5	10	10	10	10	10	5	5	

Якщо за результатами поточного контролю здобувач вищої освіти набрав 60 і більше балів, проте хоче поліпшити свій підсумковий результат, він може виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів підвищити свою підсумкову оцінку з дисципліни

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C	задовільно	
70-74	D		
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Хорошилов О.Ю. Політична етика. Навчально-методичний посібник для студентів відділення політології ІСН ОНУ імені І.І. Мечникова. – Вознесенськ: «Вознесенська типографія», 2004. – 30 с.

Презентації тем курсу, силабус освітньої компоненти, розміщені у Гугл-клас за адресою: <https://classroom.google.com/h>

13. Рекомендована література

Основна

1. Архітектура Одеси. URL:<http://www.archodessa.com>
2. Бушанський В. Девід Лінч – «Велика риба»: нові тоталітарні тенденції в сучасній культурі. *Наукові записки ІПіЕНД*. Вип 4 (90). 2017. С.181 – 204.
3. Капітоненко О.М. Мода тоталітаризму та пост тоталітаризму в європейській культурі: філософсько-антропологічний аналіз – Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук. – К., 2017. – 180 с. URL:https://old.npu.edu.ua/images/file/vidil_aspirant/dicer/K_26.053.13/dis_Kapitonenko.pdf
4. Кінг М.-Л. По той бік В'єтнаму – Режим доступу до ресурсу: <https://romahrytsenko.blogspot.com/2018/05/24-1967.html>
5. Кривошея Т.І. Мода як фактор споживання в сучасному суспільстві: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. соц. наук: спец. 22.00.04 «Спеціальні та галузеві соціології» / Т.І. Кривошея – Харків, 2013. – 19 с.
6. Левчук Л.Т., Панченко В.І., Оніщенко О.І., Кучерюк Д.Ю. Естетика / Левчук Л.Т., Панченко В.І., Оніщенко О.І., Кучерюк Д.Ю. – К.: «Центр учбової літератури», 2010. – 520 с.
7. Лях В.В. Трансформації соціокультурної сфери в інформаційному суспільстві / В Лях // *Культура в сучасних трансформаційних процесах*. – К.: Аспект-Поліграф, 2011. С. – 6 – 31.
8. Монту П.Г. Арт-фіорма. Естетичне управління та метафізичний маркетинг. – К.: Видавництво «ArtHuss», 2020. – 448 с.
9. Пилипушко Б.А. «Внутрішня еміграція» митця в умовах тоталітарної дійсності (на прикладі досвіду Олександра Аксініна) – Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства. – К., 2018. – 261 с. – Режим доступу до ресурсу: http://www.mari.kiev.ua/sites/default/files/inline-files/Diser_B_A_Pylpushko.pdf
10. Пухонська О. Тоталітаризм і література: від взаємодії до викриття // *STUDIA UKRAINICA POSNANIENSIA*, vol. VIII/2: 2020, pp. 131–140.
11. Рудакевич М.І. Ідейні основи та нормативні стандарти етики державних службовців країн Європейського Союзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн.: <http://www.nbu.gov.ua/journals/Dtup/2006-1/txts/zmist.htm>.
12. Хорошилов О.Ю. Естетика архітектури в творенні політичних спільнот: емоції, стиль, інтеграція // *Політикус*. Науковий журнал. Видавництво «Гельветика», 2020. Випуск 2. – С.101 – 108.
13. Хорошилов О.Ю. Естетичний інструментарій формування уявлених спільнот: феномен національного гімну // *Interpolis* 2021. №34. – С.212-232.
14. Хорошилов О.Ю. Естетичні засоби конструювання простору політики: світовий досвід, українські реалії // *Соціокультурні чинники трансформації*

політичної реальності у ХХІ столітті - Одеса. Видавництво Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, 2020. С.185 – 208

15. Хорошилов О.Ю. Політика історичної пам'яті як складова частина процесу національного будівництва: досвід застосування естетичного інструментарію // Політикус. – 2016. – Вип.3. – С.96 – 99.

Допоміжна

1. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. – К.: Основи, 1994. 262 с.
2. Гелбрейт Дж. К. Суспільство блага. Пора гуманності. – К.: Видавничий дім «Скарби», 2003. – 160 с.
3. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації / Йонас Г.; пер. з нім. – К.: Лібра, 2001. – 400с.
4. Калашник Г.М. Вступ до дипломатичного протоколу та ділового етикету. Навчальний посібник. – К.: «Знання», 2007. – 144 с.
5. Малахов В.А. Етика спілкування. К.: Либідь, 2006. – 400 с.
6. Мандела Н. Довгий шлях до свободи: автобіографія /Нельсон Мандела; пер. з англ. Василя Старка. – 2-ге вид. – К.: Наш формат, 2017. – 528 с.
7. Мендус С. Політика та мораль /Мендус С. – К.: TEMPORA, 2010. – 160 с.
8. Олсон М. Влада і процвітання. Подолання комуністичних та капіталістичних диктатур.– К.: Вид.дім «Києво-Могилянська академія», 2007. – 174 с.
9. Рікер П. Етика і мораль / Рікер П. Навколо політики. – К.: Основи, 1995. – С.269-283.
10. Сторі Дж. Теорія культури та масова культура / Дж.Сторі; пер. з англ. Сергія Савченка. – К.: Акта, 2001. – 360 с.
11. Шаповал В.М. Депутатський індемнітет та імунітет / В.М. Шаповал //Політологічний енциклопедичний словник /Упорядник В.П.Горбатенко; За ред. Ю.С.Шемшученка, В.Д.Бабкіна, В.П.Горбатенка. – 2-е вид., доп.: перероб. – К.: Генеза, 2004. – С.142-143.
12. Горбатенко В. Постмодерн і трансформація ціннісної основи людського буття. *Політичний менеджмент*. 2005. №1. С.3-13.
13. Малькіна Г. Політична відповідальність глави держави. *Політичний менеджмент*. 2008. №2. С.12-27.
14. Сукачов В.В. Політична довіра як складова соціального капіталу громадянського суспільства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук: спец. 23.00.01 «Теорія і історія політичної науки» – Дніпропетровськ, 2005. – 17 с.
15. Трипольський В.О. Етика політична /В.О. Трипольський //Політологічний енциклопедичний словник / Упорядник В.П. Горбатенко; За ред.

- Ю.С.Шемшученка, В.Д.Бабкіна, В.П.Горбатенка. – 2-е вид., доп.: перероб. – К.: Генеза, 2004. – С.187.
16. Полянська В. Естетика політична / Полянська В. // Соціологічна енциклопедія. - К. : Академвидав, 2008. - С. 128.
 17. Джеймісон Ф. Постмодернізм або логіка культури пізнього капіталізму / Фредерік Джеймісон; пер. з англ. Петра Дениска. – К.: Курс, 2008. – 504 с.
 18. Коник А. «Історична пам'ять» та «політика пам'яті» в епоху медіа культури /А. Коник //Вісник Львівського університету. – Серія Журналістика. – 2009. – Вип.32. – С.153 – 163.
 19. Томпсон, Ева М. Трубадури імперії: Російська література і колоніалізм. / Пер. з англ. М. Корчинської. — К: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2006. — 368 с.
 20. Шеломенцев В.М. Етикет політичний / В.М. Шеломенцев //Політологічний енциклопедичний словник /Упорядник В.П.Горбатенко; За ред. Ю.С.Шемшученка, В.Д.Бабкіна, В.П.Горбатенка. – 2-е вид., доп.: перероб. – К.: Генеза, 2004. – С.188.

15. Інформаційні ресурси

1. A Ethics Handbook for: Executive Branch Employees – USA. URL: <http://www.nobribes.org/documents/USA%20Ethics/20h>.
2. Australian Government. Standards of Ministerial Ethics. URL: http://www.dpmc.gov.au/guidelines/docs/ministerial_ethics.pdf/
3. Committee on Standard in Public Life. Contribution to Policy Development URL: [http://www. public-standards.gov.uk/publications.aspx](http://www.public-standards.gov.uk/publications.aspx).
4. New Zealand Public Service Code of Conduct (Archived) URL:http://www.ssc.govt.nz/display/document.asp?docid=6284&pageno=2#P51_4324.
5. State Services Commission of New Zealand. Code of Conduct for State Services.URL: <http://www.ssc.govt.nz/code>
6. The Office of Government Ethics (OGE). URL: http://www.usoge.gov/pages/about_oge/agcy_prg_serv.html.
7. Center for the Study of Ethics in Professions at IIT. URL: [http:// www.ethics.lit.edu/codes/compilation_III.html](http://www.ethics.lit.edu/codes/compilation_III.html).
8. Комітет з питань Регламенту, депутатської етики та забезпечення діяльності Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу до журн.: http://reglament.rada.gov.ua/vru_reglament/control/ukr/publish.